

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.3.7>

СПІВРОБІТНИЦТВО У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ У МЕЖАХ ЄС: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ¹

Гловюк І.В.,
докторка юридичних наук, професорка,
Заслужена юристка України,
адвокатка,
членкиня Комітету із конституційного правосуддя та прав людини
Ради адвокатів Одеської області
ORCID: 0000-0002-5685-3702

Гловюк І.І. Співробітництво у кримінальних провадженнях у межах ЄС: досвід для України.

Стаття присвячена дослідженню деяких загальних та спеціальних аспектів співробітництва у кримінальних провадженнях у межах ЄС: досвід для України. Особливу увагу приділено Регламенту (ЄС) 2024/3011 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про передачу проваджень у кримінальних справах.

У статті детально розглянуто норми глави 45 КПК України регламентовано щодо кримінального провадження у порядку перейняття та положення Регламенту (ЄС) 2024/3011 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про передачу проваджень у кримінальних справах.

Зроблено висновок щодо основних викликів, які постануть при застосуванні Регламенту (ЄС) 2024/3011 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про передачу проваджень у кримінальних справах. Зокрема, виділено такі виклики та пропозиції щодо їх подолання: 1) потреба урахування положень у окремій главі КПК України, що вимагає розробки відповідного проєкту закону; 2) обмеженість положень глави 45 КПК України для урахування норм при апроксимації положень регламенту 2024/3011, що обмежує їх врахування у запланованих змінах; 3) необхідність викласти у КПК України на основі Регламенту (ЄС) 2024/3011 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про передачу проваджень у кримінальних справах максимально повний, але відкритий перелік критеріїв оцінки обґрунтованості запиту про передачу кримінального провадження; відкритість переліку обумовлена положеннями Регламенту (ЄС) 2024/3011 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про передачу проваджень у кримінальних справах; 4) потреба регламентації безпосереднього порядку зносин, у тому числі з застосуванням ІТ системи (це стосуватиметься не лише передачі провадження, а й ордерних порядків), що вказує на можливість формулювання загальної норми у КПК України; 5) необхідність закріплення прав підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого у механізмі передачі (включаючи право запропонувати передачу) з деталізацією, яким чином враховується їх думка; це є обов'язковим через пряму дію Регламенту (ЄС) 2024/3011 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про передачу проваджень у кримінальних справах та спростить застосування цих норм на національному рівні; 6) потреба закріпити правила оскарження передачі, процедуру та локальний предмет доказування при розгляді скарг (враховуючи п. 47-49 Регламенту (ЄС) 2024/3011 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року про передачу проваджень у кримінальних справах); 7) необхідність регламентувати механізм консультацій щодо передачі провадження, що можливо реалізувати у цій же главі КПК України.

Ключові слова: міжнародне співробітництво у кримінальних провадженнях; співробітництво з ЄС у кримінальних провадженнях; передача кримінального провадження; порядок зносин, права підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого; оскарження, розгляд та вирішення скарг.

Hloviuk I.V. Cooperation in criminal proceedings within the EU: experience for Ukraine.

The article is devoted to the study of some general and special aspects of cooperation in criminal proceedings within the EU: experience for Ukraine. Special attention is paid to Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters.

¹ Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору (-ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні Європейське виконавче агентство з питань освіти та культури (EACEA) не можуть нести за них відповідальність.

The article examines in detail the norms of Chapter 45 of the Criminal Procedure Code of Ukraine regulated criminal proceedings in the order of adoption and the provisions of Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters.

An opinion is drawn on the main challenges that will arise in the application of Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters. In particular, the following challenges and proposals for overcoming them are highlighted: (1) the need to take into account the provisions in a separate chapter of the Criminal Procedure Code of Ukraine, which requires the development of a corresponding draft law; (2) the limitation of the provisions of Chapter 45 of the Criminal Procedure Code of Ukraine to take into account the norms when approximating the provisions of the Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters, which limits their consideration in planned changes; 3) the need to set out in the Criminal Procedure Code of Ukraine on the basis of the Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters is as complete as possible but an open list of criteria for assessing the validity of a request for the transfer of criminal proceedings; the openness of the list is determined by the provisions of the Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters; 4) the need to regulate the direct order of communication, including with the application of the IT system (this will apply not only to the transfer of proceedings, but also to order orders), which indicates the possibility of formulating a general norm in the Criminal Procedure Code of Ukraine; 5) the need to consolidate the rights of the suspect, the accused the victim in the transfer mechanism (including the right to propose a transfer) detailing how their opinion is taken into account; this is mandatory due to the direct effect of Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters and will simplify the application of these norms at the national level; 6) the need to establish the rules for appealing the transfer, the procedure and the local subject of evidence when considering complaints (taking into account clauses 47-49 of the Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters; 7) the need to regulate the mechanism of consultations on the transfer of proceedings, which can be implemented in the same chapter of the Criminal Procedure Code of Ukraine.

Key words: international cooperation in criminal proceedings; cooperation with the EU in criminal proceedings; transfer of criminal proceedings; communication procedure, rights of the suspect, accused, victim; appeal, consideration and resolution of complaints.

Постановка проблеми. Дорожня карта з питань верховенства права, схвалена 14 травня 2025 року [1], яка є «всеохоплюючим стратегічним документом, що визначає комплекс реформ у межах переговорного процесу щодо членства України в ЄС за переговорними Розділом 23 «Судова влада та основоположні права» та Розділом 24 «Юстиція, свобода і безпека» [2], прописує напрямки діяльності у сфері судового співробітництва в кримінальних справах (хоча по суті йдеться про співробітництво у більш широкому значенні, аніж між судами).

Серед заходів задля досягнення запланованого стратегічного результату зазначено:

- зміни до КК України та КПК України для імплементації процедури європейського ордеру на арешт (з метою виконання Рамкового Рішення Ради 2002/584/ЖНА від 13.06.2002);
- внесення змін до національного законодавства для забезпечення можливості екстрадиції громадян України;
- зміни до КПК України та інших законів з метою приведення законодавства з питань міжнародної правової допомоги та екстрадиції у відповідність до стандартів FATF;
- зміни до КПК України щодо запобігання та врегулювання з іншими державами конфлікту юрисдикції (підслідності та підсудності) у кримінальному провадженні з метою виконання Рамкового Рішення Ради 2009/948/ЖНА від 30.11.2009;
- імплементації *acquis* ЄС механізмів міжнародної правової допомоги та взаємного виконання судових рішень у кримінальних справах у відносинах з державами-членами Європейського Союзу (з метою виконання Рамкових Рішень Ради 2008/947/ЖНА, 2009/829/ЖНА, 2008/909/ЖНА) [2].

Разом з тим, напрямків співробітництва у межах ЄС існує більше. У дорожній карті не указано на такі ордерні порядки, як:

- взаємодія з застосуванням електронних доказів (Regulation (EU) 2023/1543 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2023 on European Production Orders and European Preservation Orders for electronic evidence in criminal proceedings and for the execution of custodial sentences following criminal proceedings);

- європейський ордер на проведення розслідування (Directive 2014/41/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 regarding the European Investigation Order in criminal matters);
- європейський охоронний ордер (Directive 2011/99/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the European protection order).

Не згадується і передача кримінальних проваджень (Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters [3]) (далі – регламент 2024/3011). На думку Євроюсту, новий правовий інструмент ЄС щодо передачі провадження повинен: впровадити механізм попередніх консультацій між відповідними національними органами перед надсиланням офіційного запиту про передачу провадження, який застосовуватиметься не лише у випадках паралельного провадження, як це передбачено Рамковим рішенням 2009/948/JHA про конфлікти юрисдикції; з огляду на тісний зв'язок між передачею провадження та конфліктами юрисдикції, підтвердити можливість для держав-членів залучати та звертатися за порадою до Євроюсту на ранній стадії, а саме під час попередніх консультацій до надсилання запиту про передачу, і особливо у випадках розбіжностей між національними органами; надати пріоритет прямим контактам між компетентними судовими органами над передачею через центральні органи; ввести часові обмеження для раціоналізації процесу прийняття рішень після подання запиту про передачу провадження; визначити правила щодо інформації, яка має бути включена до запиту про передачу, а також щодо режиму перекладу та розподілу відповідних витрат; регулювати застосування тимчасових заходів після передачі провадження та координувати такі положення з іншими існуючими інструментами взаємного визнання [4].

Можливо, відсутність згадки про цей новий інструмент ЄС обумовлена тим, що згідно ст. 35 регламенту 2024/3011, він застосовуватиметься до запитів з 1 лютого 2027 року. Утім, зважаючи на євроінтеграційний курс України, вже важливо розуміти шляхи апроксимації у контексті КПК України.

Стан опрацювання проблематики. У літературі вже викладалися пропозиції щодо можливих способів апроксимації у частині ордерних порядків, які застосовуються в ЄС (А. Грицьків, В. Зуєв, Р. Климкевич, А. Степаненко, Л. Чернозуб та ін. [5-12]) та захисту прав людини у процесі застосування окремих ордерних порядків (Р. Климкевич та ін. [6; 11-12]). Питання перейняття кримінального провадження як форми міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні досліджувалися О. Бекетовим, С. Галаганом, О. Кубаревою, А. Маланюком, О. Малаховою, Ю. Никифороном, М. Пашковським та ін.

При цьому питання змісту та застосування регламенту 2024/3011 спеціальному дослідженню практично не піддавалися, окрім деяких аспектів, згаданих у дисертаційному дослідженні Ю. Никифорова [13]. У зарубіжній доктрині цей регламент розглядався Marek Ryszard Smarzewski [14].

Отже, **метою** цієї статті є ідентифікація основних викликів, які постануть при апроксимації механізму передачі кримінальних проваджень за регламентом 2024/3011, та формулювання пропозицій щодо їх подолання.

Прийняття регламенту було пов'язано з тим, що, як зазначається у дослідженні Євроюсту, за відсутності конкретного інструменту ЄС, що регулює передачу проваджень, держави-члени наразі використовують для цієї мети низку правових основ, що призводить до різних умов і процедур, які дотримуються в кожному окремому випадку. У звіті чітко вказано, що нинішня фрагментована правова база призводить до низки правових питань і труднощів на практиці, що часто робить передачу проваджень до іншої держави-члена громіздкою і не завжди успішною процедурою [4].

Виклад основного матеріалу. Главою 45 КПК України регламентовано кримінальне провадження у порядку перейняття. Цей порядок має відмінні положення у порівнянні з регламентом 2024/3011, що зумовлено тим, що у КПК України регламентовано форму міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні, а не співпрацю у межах ЄС. Крім того, України приєдналася до Європейської конвенції про передачу провадження у кримінальних справах 1972 року [15], а отже, її положення також є обов'язковими для застосування при вирішенні питань передачі кримінальних проваджень.

Якщо порівняти положення КПК України та регламенту 2024/3011, то найбільш істотними відмінностями є такі:

1. Критерії для передання провадження. У КПК України прописано критерії, за яких кримінальне провадження може бути перейнято Україною, утім, немає норм щодо критеріїв, якими має керуватися Україна, ініціюючи передання провадження іншій державі. У регламенті ж прописано як загальне правило, що запит про передачу кримінального провадження може бути поданий лише у тому випадку, якщо орган, що подає запит, вважає, що ефективно та належно відправлення правосуддя, включаючи пропозиційність, буде краще забезпечено шляхом проведення відповідного кримінального провадження в іншій державі-члені, так і доволі широкий перелік критеріїв передачі кримінального провадження (ст. 5).

Як уточнюється, при оцінці обґрунтованості запиту про передачу кримінального провадження запитуючий орган повинен враховувати кілька критеріїв, що повинні враховуватися в інтересах

справедливого правосуддя. Наприклад, якщо кримінальне правопорушення було вчинено повністю або частково на території запитуваної держави, або якщо більшість наслідків чи значна частина шкоди, спричиненої кримінальним правопорушенням, які є складовими елементами кримінального правопорушення, мали місце на території запитуваної держави, ця держава повинна мати можливість бути визнаною такою, що має кращі можливості для здійснення судового переслідування, з огляду на те, що докази, які необхідно зібрати, такі як показання свідків і потерпілих або висновки експертів, знаходяться в державі, до якої подано запит, і тому їх буде легше зібрати, якщо кримінальне провадження буде передано. Крім того, це полегшить порушення подальшого провадження про відшкодування збитків у державі, до якої подано запит, якщо основне провадження, в ході якого встановлено кримінальну відповідальність також здійснювалася в тій самій державі-члені. Аналогічно, якщо більшість доказів знаходиться в державі, до якої подано запит, передача кримінального провадження може сприяти збиранню та подальшій прийнятності доказів, зібраних відповідно до національного законодавства держави, до якої подано запит (п. 25).

2. Порядок зносин. Регламентом 2024/3011 передбачено, що орган, що подає запит, надсилає запит про передачу кримінального провадження безпосередньо органу, до якого звертаються, або, у відповідних випадках, за участю центрального органу (ст. 8). У КПК України мова йде про те, що клопотання про передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави розглядаються уповноваженим (центральним) органом України (ст. 599). Без сумніву, ефективність провадження у контексті оперативності буде забезпечена якраз через безпосередність зносин, крім випадків, коли інший порядок прямо регламентований. На це прямо вказує і дослідження Єврюсту [4].

3. Захист прав підозрюваного, обвинуваченого потерпілого. Глава 45 КПК України повністю оминає увагою права цих учасників, і жодного впливу на прийняття рішення чи ефективного заходу захисту вони не мають, хоча перейняття провадження не може не стосуватися їх інтересів. Відмітимо, що у доктрині є слушні пропозиції щодо виправлення такої ситуації [16, с. 210, 211].

Інший підхід наявний у регламенті 2024/3011, де передбачені процесуальні можливості і для підозрюваного, обвинуваченого, і для потерпілого¹.

Таке врахування позицій підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого є важливим з декількох аспектів: по-перше, забезпечення можливості бути почутими (крім прямо прописаних винятків) через право висловити думку, яка може бути врахована при прийнятті рішення; по-друге, забезпечення ефективності передачі провадження через врахування факторів, які повідомлені цими учасниками; по-третє, у сукупності з правом, зазначеним у ст. 17 регламенту 2024/3011 (підозрювані, обвинувачені та потерпілі мають право на ефективний судовий захист у запитуваній державі проти рішення про прийняття передачі кримінального провадження) створює механізм ефективного захисту прав цих осіб.

¹ У контексті прав підозрюваного, обвинуваченого, перед поданням запиту про передачу кримінального провадження запитуючий орган відповідно до чинного національного законодавства належним чином враховує законні інтереси підозрюваного або обвинуваченого, включаючи аспекти, пов'язані з відновним правосуддям. Орган, що подає запит, перед поданням запиту про передачу кримінального провадження: (а) повідомляє підозрювану або обвинувачену особу, відповідно до чинного національного законодавства та мовою, яку підозрювана або обвинувачена особа розуміє, про свій намір подати запит про передачу кримінального провадження; та (б) надає підозрюваній або обвинуваченій особі можливість висловити свою думку щодо такого передання, у тому числі щодо аспектів, пов'язаних із відновним правосуддям. Утім, з цих правил є винятки, якщо: (а) виконання цих зобов'язань може порушити конфіденційність розслідування або іншим чином зашкодити розслідуванню; (б) підозрюваний або обвинувачений не може бути знайдений або зв'язаний, незважаючи на розумні зусилля, докладені органом, що звертається із запитом; (с) запит про передачу кримінального провадження подається на підставі пропозиції підозрюваного або обвинуваченого. Для висловлювання думки надається строк не пізніше ніж через десять днів після того, як було поінформовано про намір подати запит про передачу та надано можливість висловити думку (ст. 6).
Стосовно потерпілого, то перед поданням запиту про передачу кримінального провадження запитуючий орган, відповідно до чинного національного законодавства, належним чином враховує законні інтереси потерпілого, включаючи аспекти, пов'язані з відновним правосуддям. Ця оцінка деталізована у п. 33 преамбули регламенту 2024/3011: може, наприклад, включати розгляд можливості та наявності механізмів для надання показань жертвами під час судового розгляду в державі, до якої звернулися з проханням, якщо це не є державою-членом, в якій вони проживають. Крім того, слід розглянути можливість для жертв отримати та надати докази, наприклад від свідків та експертів, вимагати компенсації або скористатися програмами захисту свідків або відновного правосуддя в державі, до якої звернулися з проханням.
Орган, що подає запит, перед поданням запиту про передачу кримінального провадження: повідомляє потерпілого, відповідно до чинного національного законодавства та мовою, яку він розуміє, про свій намір подати запит про передачу кримінального провадження; та надати потерпілому можливість висловити свою думку щодо такого передання, у тому числі щодо аспектів, пов'язаних із відновним правосуддям.
Орган, що надсилає запит, не зобов'язаний виконувати ці обов'язки, якщо: виконання цих зобов'язань може порушити конфіденційність розслідування або іншим чином зашкодити розслідуванню; або запит про передачу кримінального провадження подається на підставі пропозиції потерпілого. Якщо потерпілий вирішує висловити думку, він повинен висловити цю думку не пізніше ніж через десять днів після того, як його було поінформовано про намір подати запит про передачу та надано можливість висловити думку (ст. 7).

При цьому, як уточнено у преамбулі регламенту 2024/3011, перегляд рішення про передачу кримінального провадження повинен ґрунтуватися виключно на критеріях, передбачених у підставах для відмови, викладених у регламенті. Оцінка того, чи слід передавати кримінальне провадження, повинна включати розгляд усіх обставин, що мають значення для перевірки цих критеріїв. Така оцінка часто може передбачати не тільки зважування інтересів або прав осіб, права яких можуть бути порушені, але й розгляд особливостей та практичних аспектів функціонування системи кримінального правосуддя. Орган, до якого звернулися з проханням, повинен мати широкі повноваження щодо оцінки того, чи відповідає передача кримінального провадження інтересам ефективного та належного відправлення правосуддя, а також чи слід відхилити прохання про передачу на підставі будь-якої з факультативних підстав для відмови, викладених у регламенті. Перевірка здійснення таких повноважень повинна обмежуватися перевіркою того, чи орган, до якого звернулися з проханням, приймаючи рішення про прийняття прохання про передачу кримінального провадження, явно перевищив межі своїх повноважень. Результатом правового засобу захисту може бути підтвердження або скасування рішення про прийняття передачі кримінального провадження в цілому або частково (п. 47-49).

Реалізація цих можливостей об'єктивно була б неможливою без доступу до даних, на основі яких приймалося рішення про передачу. Тому держава, до якої звертаються з проханням, повинна гарантувати підозрюваному, обвинуваченому та потерпілому право доступу до всіх документів, що стосуються передачі кримінального провадження, які стали підставою для прийняття рішення про прийняття передачі відповідно до цього Регламенту та які необхідні для ефективного оскарження такого рішення. Право доступу до таких документів повинно здійснюватися відповідно до процедур, передбачених національним законодавством запитованої держави, і може бути обмежене, якщо це підриватиме конфіденційність розслідування, або іншим чином зашкоджувати розслідуванню чи безпеці осіб. Будь-яка відмова в такому доступі повинна бути зважена з урахуванням прав відповідних осіб, беручи до уваги різні стадії кримінального провадження. Обмеження такого доступу повинні тлумачитися суворо та відповідно до права на справедливий судовий розгляд, передбаченого Хартією (п. 51). Як видно, це право не є абсолютним, і його реалізація може залежати від інтересів таємниці кримінального провадження, інтересів ефективності кримінального провадження та безпеки осіб. Формулювання ж «Обмеження такого доступу повинні тлумачитися суворо та відповідно до права на справедливий судовий розгляд, передбаченого Хартією» свідчить про те, що таке обмеження має бути суворо необхідним, а його застосуванням – сумісним з правом на справедливий суд. Незважаючи на оцінні формулювання, слід визнати, що більша конкретизація навряд є можливою, а оцінка ситуації має здійснюватися судами або слідчими суддями у кожній конкретній ситуації.

4. Підстави для відмови. За ст. 596 КПК України, кримінальне провадження не може бути перейняте, якщо: 1) не дотримані вимоги частини другої статті 595 (умови перейняття кримінального провадження від іноземних держав) або міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України; 2) щодо цієї ж особи у зв'язку з тим же кримінальним правопорушенням в Україні судом ухвалено виправдувальний вирок; 3) щодо цієї ж особи у зв'язку з тим же кримінальним правопорушенням в Україні судом ухвалено обвинувальний вирок, за яким покарання вже відбулося або виконується; 4) щодо цієї ж особи у зв'язку з тим же кримінальним правопорушенням в Україні закрито кримінальне провадження або її звільнено від відбування покарання у зв'язку з помилуванням або амністією; 5) провадження щодо заявленого кримінального правопорушення не може здійснюватися у зв'язку із закінченням строку давності. У регламенті 2024/3011 прописано дві групи підстав: обов'язкові та дискреційні (ст. 12). Серед підстав є певні лінії перетину, зокрема, у частині принципу *ne bis in idem* та подвійної кримінальності.

Слід вернути увагу на те, що у Європейській конвенції про передачу провадження у кримінальних справах є така підстава для відмови: «якщо кримінальне переслідування може суперечити основоположним принципам правової системи запитованої держави», яка співголосна підставі у регламенті 2024/3011 «запитований орган вважає, що передача кримінального провадження не відповідає інтересам ефективного та належного відправлення правосуддя» (ця підстава є факультативною). За п. 45 преамбули регламенту 2024/3011, при розгляді питання про прийняття або відхилення запиту оцінка повинна проводитися в кожному конкретному випадку з метою визначення держави-члена, яка має найкращі можливості для переслідування відповідного кримінального правопорушення. Орган, до якого надійшов запит, повинен мати широкі дискреційні повноваження для проведення такої оцінки. Така оцінка повинна обмежуватися відповідними обставинами справи, включаючи наявність *prima facie* ознак того, що кримінальне правопорушення не було вчинено повністю або частково на території запитованої держави, що більшість наслідків або значна частина шкоди, які є складовими елементами кримінального правопорушення, не відбулися на території цієї держави, і що підозрюваний або обвинувачений не є громадянином або резидентом

цієї держави. Особисте, матеріальне або сімейне становище потерпілого, свідка або іншої заінтересованої особи не повинно бути вирішальним для оцінки того, чи сприятиме передача кримінального провадження досягненню мети ефективного та належного відправлення правосуддя (п. 45 преамбули регламенту 2024/3011).

Натомість, КПК України не містить схожої підстави, та, відповідно, не уточнює, які саме критерії мають бути оцінені. Це, без сумніву, є недоліком регламентації перейняття кримінального провадження у КПК України.

5. Строки. Клопотання компетентних органів інших держав про перейняття Україною кримінального провадження розглядається центральним органом України щодо міжнародної правової допомоги або органом, уповноваженим здійснювати зносини відповідно до частини третьої статті 545 КПК України, протягом двадцяти днів з дня його надходження (ч. 1 ст. 595 КПК України). Натомість, регламенті 2024/3011 прописує, що орган, до якого звернулися з проханням, повідомляє про своє рішення без невиправданої затримки і в будь-якому разі не пізніше ніж через 60 днів після отримання прохання про передачу кримінального провадження. Якщо в конкретному випадку орган, до якого звернулися з проханням, не може дотриматися строку, він без зайвої затримки повідомляє про це орган, який звернувся з проханням, із зазначенням причин затримки. У таких випадках строк, встановлений у пункті 1, може бути продовжений максимум на 30 днів. У регламенті, з одного боку, строки прописані більш гнучко, адже йдеться про повідомлення без невиправданої затримки (хоча це формулювання є оцінним), а з іншого боку, загальний строк може бути більший, аніж за КПК України.

6. Консультації. У главі 45 КПК України немає норм щодо консультацій при розгляді клопотання. У регламенті 2024/3011 доволі детально прописано, що у разі необхідності орган, що звертається з проханням, та орган, до якого звертаються з проханням, проводять консультації між собою без зайвої затримки з метою забезпечення ефективного застосування регламенту. Консультації можуть також відбуватися до подання прохання про передачу кримінального провадження, зокрема з метою визначення того, чи відповідатиме така передача інтересам ефективного та належного відправлення правосуддя, у тому числі чи є вона пропорційною. Якщо орган, що звертається з проханням, консультується з органом, до якого звертаються з проханням, до подання прохання про передачу кримінального провадження, він надає органу, до якого звертаються з проханням, інформацію про кримінальне провадження, якщо це не порушує конфіденційність розслідування або іншим чином не шкодить розслідуванню. Якщо органи отримують запити про консультації, вони надають відповідь на них без невиправданої затримки. (ст. 14). Механізм консультацій є важливим для ефективності співробітництва у сфері передачі проваджень, і виконання положень регламенту, який має пряму дію, зобов'язуватиме Україну їх виконувати, коли Україна набуде членства у ЄС. При цьому доречним є закріплення цього механізму також у КПК України для спрощення його застосування на рівні практики.

Висновки. У аспекті основних викликів, які постануть при застосуванні регламенту 2024/3011, та формулювання пропозицій щодо їх подолання, слід вказати на наступні:

- потреба урахування положень у окремій главі КПК України, що вимагає розробки відповідного проєкту закону;
- обмеженість положень глави 45 КПК України для урахування норм при апроксимації положень регламенту 2024/3011, що обмежує їх врахування у запланованих змінах;
- необхідність викласти у КПК України на основі регламенту 2024/3011 максимально повний, але відкритий перелік критеріїв оцінці обґрунтованості запиту про передачу кримінального провадження; відкритість переліку обумовлена положеннями регламенту 2024/3011;
- потреба регламентації безпосереднього порядку зносин, у тому числі з застосуванням ІТ системи (це стосуватиметься не лише передачі провадження, а й ордерних порядків), що вказує на можливість формулювання загальної норми у КПК України;
- необхідність закріплення прав підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого у механізмі передачі (включаючи право запропонувати передачу) з деталізацією, яким чином враховується їх думка; це є обов'язковим через пряму дію регламенту 2024/3011 та спростить застосування цих норм на національному рівні;
- потреба закріпити правила оскарження передачі, процедуру та локальний предмет доказування при розгляді скарг (враховуючи п. 47-49 регламенту 2024/3011);
- необхідність регламентувати механізм консультацій щодо передачі провадження, що можливо реалізувати у цій же главі КПК України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 "Основи процесу вступу до ЄС": Розпорядження КМУ від 14 травня 2025 р. № 475-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text>.

2. Дорожня карта з питань верховенства права. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/file/text/127/f545253n16.pdf>.
3. Regulation (EU) 2024/3011 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2024 on the transfer of proceedings in criminal matters. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/3011/oj/eng>.
4. Eurojust Report on the Transfer of Proceedings in the European Union January 2023. URL: <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-report-on-the-transfer-of-proceedings-in-the-eu.pdf>.
5. Гловюк І.В. Архітектоніка КПК України в аспекті права ЄС: деякі прогнози. Україна – ЄС: питання гармонізації кримінального та кримінального процесуального законодавства: матеріали Круглого столу (22 червня 2023 року) / упор. І.В. Гловюк, Н.Р. Лащук. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. С. 77-83.
6. Климкевич Р.А. Кримінальне процесуальне законодавство України та Європейського Союзу: апроксимація та диференціація. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. – Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, 2022. 285 с.
7. Грицьків А. В. Європейський ордер на арешт як інститут кримінального права Європейського Союзу. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 293 «Міжнародне право». Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2024. 251 с.
8. Зуєв В.В. Спрощений порядок видачі: європейський досвід. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15843/1/Zuiev_60-64.pdf.
9. Міжнародне співробітництво у кримінальному провадженні=International cooperation in criminal proceedings : навч. посіб. [Електронний ресурс] / В.В. Зуєв, І.В. Гловюк, А.В. Підгородинська, А.С. Степаненко, В.О. Туляков, О.В. Малахова; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. - 221 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c8e6180b-c704-4117-a4fe-4bad473e9335/content>.
10. Чорнозуб Л.В. Використання цифрових доказів у кримінальному судочинстві держав-членів європейського союзу: нові правові інструменти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 441-444. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/106>.
11. Гловюк І.В. Європейський охоронний ордер: питання прогностичного інструментарію для захисту жертв кримінальних правопорушень. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 655-660. DOI: 10.24144/2788-6018.2024.02.109.
12. Гловюк І.В. Питання захисту прав людини у механізмі Європейського ордера на проведення розслідування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 3. С. 44-49. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.03.3.6.
13. Никифорова Ю.Л. Переїзти кримінального провадження від іноземних держав. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2023. 261 с.
14. Smarzewski Marek Ryszard. Przekazywanie postępowań karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej. *Roczniki Nauk Prawnych*. Tom XXXV, numer 3 – 2025. URL: <https://czasopisma.tnkul.pl/index.php/rnp/article/view/4413/3442>.
15. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/339/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
16. Вінніков О.А., Віннікова О.О. Переїзти кримінального провадження у рамках міжнародного співробітництва. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 6. С. 204-212. DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2023-6-33>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026
Дата публікації: 3.04.2026